

Restaurering av kustestuaries i Skåne

Länsstyrelsen Skåne | 010-224 10 00 | skane@lansstyrelsen.se

Östersjön och Västerhavet

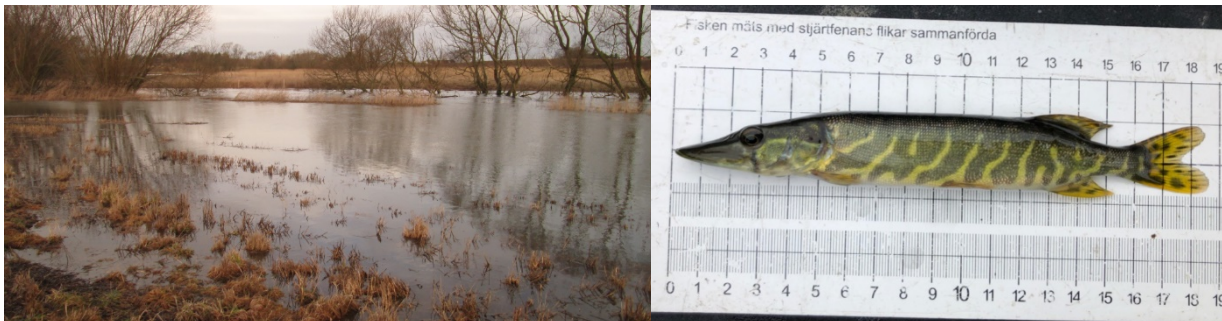

Bild: Översvämmad strandäng ett perfekt område för gäddlek t.v. Gädda vid provfiske på kusten t.h. Lst Skåne och Martin Stålhammar

Projektområde

Projektet kommer omfatta några utvalda områden där topografin lämpar sig för att skapa nya eller förbättrade förutsättningar för fiskreproduktion. Områdena kommer väljas ut med hjälp av höjddata som kontrolleras längs kuststräckor samt i vattendragsmynningar och där det framförallt finns dokumenterad förekomst av gädda.

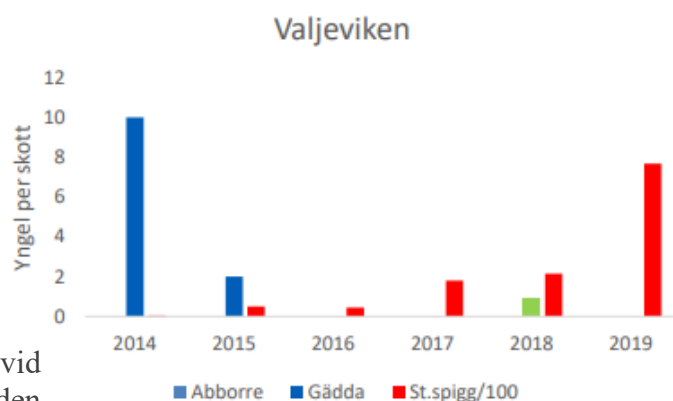
Orsak till åtgärder

Under de senaste 200 åren har naturliga svämplansytor längs våra vattendrag och kuster försvunnit genom exploatering av olika slag. Dessa områden har sannolikt varit mycket betydelsefulla som reproduktionsområden för flertalet vårlekande arter längs kusten. Förutsättningarna för fisken att hitta lämpliga områden att reproducera sig på har således försämrats under lång tid. Gädda är en viktig rovfisk i fisksamhället och en försämrad reproduktion och överlevnad kan leda till obalans i artsammansättning och näringsväv.

Det kan dock finnas flera olika faktorer som påverkar rekryteringen negativt. Tex har det i studier visats på att andra fiskarter såsom spigg kan konkurrera med gädda och abborre. De sista 5 åren har provfisken ibland annat Valjeviken i nordöstra Skåne visat på att gädda och abborre försvunnit i fångsterna och ersatts med spigg (se figur 1)

Fenomenet med att spigg är en överrepresenterad art vid provfiske har bekräftats på flera andra områden längs den svenska Östersjökusten under en längre tid.

En teori är att spiggen kommer in från utjöområdena samtidigt som andra yngel kläckts eller håller på att kläckas i grunda havsvikar eller kustnära sötvattensområden. Spiggen kan konkurrera med dessa yngel om samma föda, men kan även äta upp de andra fiskarternas rom och yngel. De äter även kräftdjur som betar ner fintrådiga alger. En effekt av att fisksamhället domineras av spigg är att de skapar obalans i ekosystemet och en

Länsstyrelserna

miljö bestående av mer fintrådiga alger och mer växtplankton. Denna miljö gynnar också spiggen på sikt då de trivs i den typen av miljö.

Vad vi vill förbättra

Genom att restaurera strandängar/våtmarker på eller i anslutning till kusten hoppas vi kunna skapa bättre förutsättningar för framgångsrik reproduktion och på sikt bidra till återställelse av artbalansen på kusten. De förväntade effekterna av åtgärderna är bland annat att gäddorna blir fler till antal, dels pga. minskad äggpredation och dels att de hinner växa till sig och får bättre överlevnadschans. På vissa ställen har man sett att ynglen kläcker tidigare i det grundare och något varmare vattnet. Det gör att ynglen kan ligga lite före i utveckling och hunnit bli stora innan andra arter hunnit bli stora eller att spiggen kommit in i för stora mängder från utsjön. Genom att den själva hinner bli större och kan den istället kaka spigg vilket i sin tur kan minska spiggens betande på de algätande kräftdjuren. Detta är ett steg i utmaningen att få en fungerande näringsväv Östersjöns komplexa ekosystem. Det kan även tilläggas att dessa restaureringsåtgärder också har positiv effekt som landskapsvårdandeåtgärder som bete av nötkreatur samt kan de samtidigt fungera som näringsfällor.

Planerade åtgärder och aktiviteter

De aktiviteter som planeras är i huvudsak:

- Inledningsvis påbörjas en inventering av lämpliga habitat samt en förstudie av nyttan med åtgärden. Därefter kan samrådsprocesser påbörjas och om allt flyter på kan sedermera åtgärderna tillåtlighetsprövas. Höga naturvärden på kusten komplicerar processerna i vissa avseenden och det krävs därför att åtgärden är väl utredd innan den påbörjas.
- När ovanstående processer är genomförda så kan det praktiska åtgärdsarbetet utföras. Hur stora åtgärder som kommer genomföras beror på vad inventeringen utvisat. Vissa åtgärder kommer bli mindre omfattande medan andra troligen kommer kräva något mer omfattande arbete såsom t.ex. schaktning eller fiskvandringpassage för att få till rätt förutsättningar.
- Åtgärderna kommer att följas upp genom inventering och utvärderas för att se effekten av åtgärdsarbetet. Väl framtagna metoder för detta finns att hitta i Havs- och Vattenmyndigheten rapport: Våtmarker som rekryteringsområde för gädda i Östersjön (Finfo 2011:1).

Planerad uppföljning

Uppföljning av åtgärderna kommer att utföras något eller några år efter färdigställandet. Yngelinventering är den troligaste uppföljningsmetodiken, antingen håvning och räkning av eller via s.k. detonationsfiske där tätheterna kan beräknas och jämföras med väl utvalda

referensområden. Väl framtagna metoder för detta finns att hitta i Havs- och Vattenmyndigheten rapport: Våtmarker som rekryteringsområde för gädda i Östersjön (Finfo 2011:1).

Skulle det visa sig att det åtgärderna inte uppfyller de satta förväntningarna/målen kan det efter noga avvägande behövas göra återställande arbeten.

I samverkan med

Beroende på vad inventeringen utvisar så kan flera olika aktörer bli inblandade. Men initialt bedömer länsstyrelsen att sportfiskeföreningar, gods, kommuner, vattenråd etc. kan komma att beröras.

Länkar

<https://www.lansstyrelsen.se/skane.html>

<https://www.havochvatten.se/hav/uppdrag--kontakt/publikationer/aldre-publikationer/finfo/2012-01-27-finfo-20111-vatmarker-som-rekryteringsomraden-for-gadda-i-ostersjon.html>